

JAARVERSLAG 2020

Vergaderingen

Het bestuur vergaderde van januari tot en met maart maandelijks in het Elgersmahuis. In de maanden april en mei is er wegens de coronamaatregelen niet vergaderd; in de maand augustus is er wegens de vakantie niet vergaderd.

In de maanden juni, juli en september tot en met december is er wegens de coronamaatregelen maandelijks vergaderd in het archiefcentrum. Het archiefcentrum heeft meer ruimte en zo konden de bestuursleden voldoende afstand van elkaar nemen, hetgeen in de bestuurskamer van het Elgersmahuis niet mogelijk is.

Wegens de coronamaatregelen zijn er veel gebeurtenissen geannuleerd. Er waren één of meerdere bestuursleden aanwezig bij diverse bijeenkomsten van de gemeente SWF, alsmede bij de bijeenkomsten van de Erfgoedorganisaties, Cultuur- en Museumbeleid. Men had zitting in de werkgroep "Herinrichting binnenstad Bolsward" en in het comité "Bolsward, 75 jaar Vrijheid".

Bestuursmutaties/-samenstelling

Huidige bestuurssamenstelling:

Cor Greydanus	voorzitter / afdeling restauratie
Jan Sangers	secretaris / afdeling archieven
Brenda Nijboer	penningmeester / notuliste
Daniël Nauta	algemene zaken
Rob Veldman	bouwkundige zaken / afdeling restauratie
Mieke Kasimier	facilitaire zaken
Marjan Zijlstra	algemene zaken / organisatie Open Monumentendag

Donateurs

Op 01 januari 2020 had SBH 418 donateurs en op 31 december 2020 452 donateurs.

Wegens de coronamaatregelen heeft SBH haar jaarlijkse donateursbijeenkomst niet gehouden.

Werkgroepen

Werkgroep Archieven / Archiefcentrum

Eind november 2019 is het archiefcentrum verhuisd naar het Skilwyk 15 (oude Rabobank). Een aantal vrijwilligers en enkele bestuursleden hebben om toerbeurt zitting in het archiefcentrum. Namens het bestuur is Jan Sangers, samen met Johan Dijkstra, aanspreekpunt voor het archiefcentrum.

Het archiefcentrum was van januari t/m maart en juni t/m september iedere vrijdagmiddag te bezoeken van 14.00 uur tot 16.30 uur. Wegens de coronamaatregelen was het archief gesloten in de maanden april, mei, oktober, november en december.

Ondanks de beperkte openingstijden wist een aantal mensen de weg naar het archiefcentrum te vinden om iets te overhandigen c.q. te schenken. Zie hiervoor het punt 'Geschenken en aanwinsten 2020' in dit verslag.

Werkgroep Stadhuis

De stand van zaken omtrent de verbouw en renovatie van het Stadhuis is via de media en onze nieuwsbrieven gepubliceerd. Stichting Bolswards Historie is nog altijd nauw betrokken bij de realisatie van het totaalplan voor het Cultureel Historisch Centrum "De Tiid" en de restauratie van het Stadhuis. Fotograaf Tonnie Siemonsma maakt gedurende de restauratie met toestemming doorlopend foto's van de voortgang.

Werkgroep Restauratie

Binnen Stichting Bolswards Historie is een afdeling "Restauratie" met eigen statuten en financiën. Wat deze afdeling zo al doet en realiseert, wordt vermeld in ons magazine onder de rubriek "Van de Bestuurstafel" en tijdens de jaarlijkse donateursvergadering.

Een van de projecten wat de afdeling "Restauratie" onderhanden heeft, is het plaatsen van het borstbeeld van koopman Jan Heeres. Naar aanleiding van het bericht dat de bibliotheek aan het Marktplaatsplein was verkocht en het gebouw onder andere een woonbestemming zou krijgen is door Bolswards Historie in overleg met de nieuwe eigenaar, een projectontwikkelaar, afgesproken dat het borstbeeld van de oprichter van Van der Plaats, koopman Jan Heeres, een plaats zal krijgen aan de buitenkant van het gebouw in een gemetselde nis aan de zijde van het Grootzand. Daardoor blijft dit borstbeeld van deze markante ondernemer zichtbaar voor alle Bolswarders.

Een ander project wat inmiddels is uitgevoerd, is het terugbrengen van de dakkapel op het Waaggebouw achter het Stadhuis. Bij de onderhoudswerkzaamheden aan deze nieuwe Waag is de dakkapel in de jaren 60 gesloopt. Omdat SBH vindt dat deze oorspronkelijke dakkapel deel uitmaakte van de oude glorie van het gebouw, heeft SBH aangeboden deze dakkapel op haar kosten opnieuw aan te laten brengen. De gemeente was erg blij met ons initiatief en heeft de architect opdracht gegeven deze kapel in het bestek op te nemen. Eind september 2020 is de dakkapel voltooid en ter herinnering aan de schenking zijn er 2 zandstenen blokjes met hierop SBH en 2020 ingemetseld.

Werkgroep Archeologie

SBH heeft sinds april 2018 een Werkgroep Archeologie. Deze werkgroep bestaat uit Peter Mulder, Hans Mol, Jan Keuvelaar en Obe van der Meer. Deze werkgroep heeft dit jaar onder andere de concept rapportage van de opgravingen aan het Broereplein en het Stadhuis doorgenomen, het definitieve rapport zal t.z.t. openbaar worden gemaakt. Verder zijn er dit jaar geen opgravingen geweest in de binnenstad van Bolsward.

Magazine Bolswards Historie

Twee maal per jaar verschijnt het Magazine Bolswards Historie. In het voorjaar van 2020 is nummer 18 gepubliceerd met als thema "Bolsward bevrijd". Daar 2020 het jaar is waarin het 75 jaar is geleden dat Nederland is bevrijd, heeft het bestuur besloten om magazine nummer 18 huis-aan-huis te verspreiden. Mede dankzij een financiële bijdrage van de Stichting Fonds Bolsward-Dronrijp 1993 heeft het bestuur de huis-aan-huis verspreiding mogelijk kunnen maken. In het najaar van 2020 is nummer 19 gepubliceerd met als thema "Vervolg Bolsward bevrijd."

De redactiecommissie bestaat momenteel uit Peter Mulder, Dicky Bosma-Faber, Johan Dijkstra, Jan Sangers, Daniël Nauta en Mark Vallinga. Het magazine wordt gratis aan de donateurs verstrekt en is tegen betaling verkrijgbaar bij diverse winkeliers in Bolsward. Het werven van adverteerders blijft een issue. Om de kosten van het magazine te reduceren wordt het magazine via een internetdrukkerij gedrukt. Om de magazines te bewaren is er in het archiefcentrum een verzamelmap verkrijgbaar. In deze verzamelmap kunnen ongeveer 15 magazines worden opgeborgen. De kosten voor deze verzamelmap bedraagt voor donateurs € 8,00 en voor niet-donateurs € 10,00 exclusief verzendkosten.

Geschenken / nieuwe aanwinsten 2020

- Van Sita Osinga kregen we een knipselalbum met artikelen en foto's uit het Bolswards Nieuwsblad uit 1970 en 1971.
- Homme Veltman, zoon van groenteboer R. Veltman uit de Claas Baardtstraat, stuurde ons een foto met artikel van de reünie van bewoners van deze verdwenen straat in plan Zuid, waar nu de Jumbo is gekomen. De reünie werd gehouden op 23 april 1994.
- Gerard Sandstra schonk ons enkele oorlogskranten, alsmede documentatie over de arrestatie van zijn vader, gemeenteambtenaar Douwe Sandstra.
- Bauke Feenstra bracht een knipselboek met artikelen en foto's van en over Bolsward, alsmede een foto en een brochure van het Hinsz orgel in de Martinikerk, die door ons gescand mocht worden voor het digitale archief.
- Via Bernard Visser kwamen we in het bezit van een aardewerkbord, vervaardigd door Tichelaar Makkum en uitgegeven door Fonds Bolsward Dronrijp 1993.
- Via Anton van der Weide werden we verrast met de beschildering van de toonbankkop, vervaardigd door Bolswarder schilder Sanchez Infante, die zijn kunstwerk ook heeft gesigneerd.
- Van Mevrouw Jellie Kroese kregen we een dichtbundel "Wy hawwe gjin goud" van Johannes Couperus. Ook schonk zij het album van Van der Plaats, getiteld: "Kijk uit - Reisavonturen van Pim en Bram Snor", geschreven door A.D. Hildebrand.
- Via Dicky Bosma kregen we een envelop van de heer Bernard Visser met enkele vondsten uit de periode van de aanleg van de rondweg. Het zijn een tweetal kiezen van runderen, een Bolswarder Vlieger, een speciaal betaalmiddel uit de vroegere jaren, een slijpsteentje en twee crucifixen die waarschijnlijk aan rozenkransen waren bevestigd.
- Een schenking door mevrouw Tromp-Heeres uit Zwitserland, een dochter van Koopman Heeres, betrof een tekening die in 1966 van Koopman Jan Heeres, directeur van Van der Plaats, was gemaakt. De tekening was een voorstudie voor de plaquette die beeldhouwer Gerrit Jan Adema uit Leeuwarden (van Ús Mem) had gemaakt. Mevrouw Tromp-Heeres had besloten dat de tekening bewaard moest blijven in Bolsward.
- Via Anton van der Weide kwamen we in het bezit van een tekening van Cor Reisma, voorstellende de toren van onze Martinikerk, gezien vanuit de Kerkstraat.

- Via een dochter van mevrouw Andela-Bosma kwamen wij in het bezit van enkele boeken van en over Bolsward, alsmede een plakboek waarin de hele geschiedenis van conservering en restauratie van de ruïne van de Broerekerk.
- Van Mevrouw Dhont kregen we een speldje toegezonden van de ijstoertocht in januari 1942 van Bolsward.
- Van de heer Johan de Jong kregen wij een envelop van de Nederlandse Mijnenveger “Hr. Ms. Bolsward”, verzonden in 1954 aan K. E. Nelson in Jamestown.
- Mevrouw Hieke van de Zee-van der Wal heeft een doek voorstellende de Martinikerk, geschilder door haar schoonvader architect Gjalte van der Zee, geschonken aan onze Stichting via ons redactielid Dicky Bosma-Faber.
- Jacob de Vries kwam ons een emmer met een groot aantal tegeltjes (met schroefgaatjes) brengen, die oorspronkelijk bevestigd waren geweest aan de wand van het keukentje in de Koopmanswelvaart. De tegeltjes zullen, als de Stichting Koopmanswelvaart daar een goede bestemming in het schip voor kan vinden, weer worden overhandigd aan de nieuwe eigenaar van de Koopmanswelvaart.
- Hans Zijlstra van Historische Vereniging Noordoost-Friesland ontdekte in een bibliotheek in Duitsland een atlas met ingekleurde stadsplattegronden, vervaardigd aan het eind van de 16de eeuw. Uiteraard is er gezocht naar een mogelijke kaart van Bolsward. Dat leverde een foto van een voor ons onbekende plattegrond op.
- Van de heer Keimpe Tjalsma ontvingen wij een bijzondere foto van boerderijtje Altenburg van Bootsma in wat nu Eekwerd 1 is.
- Via Marktplaats kwamen we in het bezit van een ets van de Martinikerk gezien langs St. Janstraat en Bagijnestraat.
- Wytze Franzen schonk onze bibliotheek een aantal boeken over Bolsward.
- Via de heer Riemersma kregen we een doos met boeken van oud-Bolswarder Tjerk Vormeer. Ook zaten daarin 2 mappen met foto's en commentaar van Vormeer, welke door vrijwilliger Ids Zijlstra inmiddels zijn gescand en opgenomen in het digitale archief.
- Mevrouw Sita Osinga schonk een groot aantal foto's en Ansichtkaarten, uitgegeven door de drukkerij en boekhandel Osinga.
- Mevrouw Ria de Jong schonk een aantal jaarverslagen van de Bolswarder brandweer alsmede een rapportage van alle branden in 1980 in Bolsward, door haar man Theo de Jong geschreven in zijn functie van plv. commandant.
- Van Jan Houwer hebben we een wel heel speciaal geschenk ontvangen. Dit betreft een deel van het opschrift op het voormalige verzorgingshuis St. Martinus aan de Nieuwmarkt. De letters zijn gebruikt voor het clubhuis H.C. Martines (Mixed Hockeyclub Martinus), helaas ging die club ging ter ziele en heeft SBH de letters ontvangen.
- Via Johan Dijkstra kregen we een oude gravure van het stadhuis. Deze afbeelding is op internet gevonden en is een beetje ingekleurd.
- De onlangs overleden heer Jaap Voetberg schonk ons een aantal bescheiden uit de Tweede Wereldoorlog, waaronder de identiteitsbewijzen van zijn ouders en een aantal bonkaarten.
- Mevrouw Janny Duursma schonk ons het regimentsembleem van de Cape-Breton Highlanders. Dit Canadese regiment was betrokken bij de bevrijding van Friesland en dus ook Bolsward in april 1945. Ook schonk zij een boek met alle acties in de Tweede Wereldoorlog in Nederland na D-Day van de Canadese militairen.
- Via Hans Elzinga kwamen we in het bezit van een granaathuis uit de Tweede Wereldoorlog met het Bolswarder wapen daarin gegraveerd en een koperen baretspeld, die hij van de heer Ton Nauta in Zwolle in ontvangst had genomen.
- Van de heer Rinia kregen wij een grote afdruk van een foto waarop de Kleine Kampen staat afgebeeld.
- Van Willem Jan Topma kregen we een ingelijste tekening van de Kerkstraat met gezicht op het stadhuis.
- Van mevrouw C. Boltje, oud-leerling van Nijenhove, ontvingen wij een penning met draaglint van het bestuur van de schoolclub BAMBIE (Blijft Altijd Met Elkaar, Bewaar Innige Eensgezindheid).
- Via Tonnie Siemonsma kregen wij van de heer Ruurd Huitema een foto van de bouw van de kapel van Huize St. Martinus rond 1925.
- Van Bernard Visser kregen we enkele plakboeken en een lijst met twee foto's en een kledinghaakje van S.S. van der Werf.
- Van de heer Van der Werf uit Terkaple ontvingen we een pakje MEKO koffie van Van der Plaats.
- Van de familie Bruinsma hebben we een aantal oude Ansichtkaarten van Bolsward en een heel oude foto van het stadhuis met doorlopende luifel ontvangen.

Open Monumentendag 12 september 2020

Het thema van de landelijke Open Monumentendag op 12 september 2020 was 'Leermonument'.

Wegens de coronamaatregelen is er een "Mini Open Monumenten Dag" georganiseerd door Stichting Bolsward Historie in samenwerking met de Gemeente SWF en Friso Bouwgroep. Van 10.00 uur tot 17.00 uur waren er vier monumenten ter bezichtiging open en kon men een Stadswandeling onder leiding van een gids maken.

De St. Franciscusbasiliek en de Martinikerk waren voor publiek opengesteld, omdat ze ruim genoeg zijn om er anderhalve meter afstand te kunnen houden. In de Broerekerk waren ditmaal archeologische vondsten uit de bodem rond het stadhuis te bezichtigen, alsmede de enorm grote eikenhouten balkenconstructie uit het Stadhuis. Tevens was onze Stichting aanwezig met een print van het schilderij "Salomons Oordeel" voor de restauratieactie van het schilderij.

Het Stadhuis was voor publiek geopend, om het een blik op de vorderingen van de bouw te laten werpen.

Vanuit het Gysbert Japicx Hûs/VVV kon men starten met een Gedichtenroute. Langs de Kleine Dijklakker kon men gedichten vinden van onze beroemde dichter Gysbert Japicx. Aan de Grote Dijklakker voorzag Kirsten Dijk van het Patershuis de ramen van gedichten van "vrije diechters". De dag werk geopend door wethouder Mirjam Bakker en er kwamen ongeveer 1100 bezoekers naar Bolsward.

Schilderij 'Salomons Rechtspraak'

Tijdens de donateursavond van 12 april 2019 heeft het bestuur van SBH bekend gemaakt om de restauratie van het schilderij Salomons Rechtspraak, dat in de Vierschaar van het stadhuis hing en in zeer slechte staat verkeerd, te realiseren. Dit met behulp van de inwoners en bedrijven uit Bolsward. Er is een bidbook samengesteld waarmee inwoners en bedrijven in Bolsward enthousiast te maken voor dit project. Voor de restauratie van het schilderij en de lijst is ca. € 46.000,00 benodigd, exclusief röntgenonderzoek.

Tijdens de restauratie werkzaamheden hebben de restaurateurs het bestuur geadviseerd om een toch een röntgenonderzoek en tevens een Stratigrafisch onderzoek en een Dendrochronologische analyse te laten uitvoeren. Het bestuur heeft besloten om dit te laten doen. Dit röntgenonderzoek en beide andere onderzoeken geven een meerwerkpost van € 7.300,00 inclusief BTW.

Uit de röntgenfoto's en het onderzoek is gebleken dat er een schildering onder het huidige schilderij zit. Er is een deskundige ingeschakeld om het een en ander te onderzoeken. De panelen van het schilderij dateren van ca. 1573; het huidige schilderij is van 1617. De schildering die er onder zit is waarschijnlijk ouder, wie dat heeft geschilderd is niet bekend. Uit onderzoek is gebleken dat de onderschildering een overeenkomst heeft met 2 oude koper gravures, met een afbeelding het Salomons Oordeel, een geweldige ontdekking.

Het project is/wordt als volgt gefinancierd. Uit de reserves van de Oudheidkamer heeft het bestuur van SBH een bedrag van € 24.000,00 beschikbaar gesteld voor de restauratie. In 2019 heeft de Wassenbergh-Clarijs-Fontein stichting een subsidiebedrag van € 10.000,00 verstrekt. In 2020 is er van de gemeente SWF een bijdrage ontvangen van € 15.000,00. Vanuit de actie onder de 'bevolking' is er op dit moment € 1.698,65 aan donaties ontvangen.

Realisatie van drie glazen informatiepanelen in de Broerekerk

Op initiatief van het bestuur van SBH en na overleg met de eigenaar van de Broerekerk, de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest-Fryslân, heeft SBH in april 2020 drie glazen educatieve informatiepanelen aangebracht in de Broerekerk van Bolsward. De panelen, afmeting 90 x 130 cm. van 2 laags veiligheidsglas, zijn aangebracht tegen de binnenzijde van de zuidgevel. Op de panelen is de geschiedenis van deze kloosterkerk in twee talen (Nederlands en Engels) weergegeven, met tekst en afbeeldingen van oude foto's en kaarten, vanaf de bouw van de kerk omstreeks 1280 tot aan de restauratie van deze kerkruïne met een bijzondere glazen overkapping in 2006.

De investeringskosten, ruim € 7.000,00 euro voor dit project zijn door SBH betaald uit verkregen legaten, waaronder een legaat die is ontvangen van de opgeheven stichting "Reünie Oud Bolswarders".

In verband met de corona-crisis kon de geplande onthulling in april jammer genoeg niet plaatsvinden, maar bij het weer open stellen van de Broerekerk op 1 Juni 2020, blijken de informatiepanelen een groot succes.

Koorraam Broerekerk

Op initiatief van bestuur van SBH en na overleg met de eigenaar van de Broerekerk, zijn de "Fuse (gebrandschilderde) glaspanelen" bestemd voor het grote gotische raamkozijn in het koor van de Broerekerk in november 2020 gerealiseerd. De glaspanelen zullen in januari 2021 worden geplaatst in het raamkozijn van de kerk en worden hopelijk na de corona-crisis officieel aangeboden aan de eigenaar van het gebouw, de Stichting tot behoud van gemeentelijke monumenten in Súdwest-Fryslân. Ook dit project is dankzij enkele legaten en verkregen subsidies door SBH gerealiseerd en betaald. Het ontwerp is van ons bestuurslid, Beeldend kunstenaar Daniël Nauta.

Samen met glazenier Hein van de Water heeft Daniël de glaspanelen beschilderd en ingebrand in Hein zijn atelier in Groningen.

De glaspanelen zijn geplaatst in samenwerking met glashandel / interieurbouw Martin de Boer uit Leeuwarden.

Bij de officiële overdracht zal onder het raamkozijn een klein glazen naambordje met hierop de namen van de initiatiefnemer en de sponsoren worden onthuld.

Overige zaken 2020

- SBH heeft maandelijks een nieuwsbrief uitgebracht; inmiddels zijn er al 52 nieuwsbrieven gepubliceerd.
- Wegens de coronamaatregelen is de excursie naar Zwolle, welke zou plaatsvinden op 26 september 2020, afgelast.
- Eenmaal in de drie weken plaatst SBH een oude foto uit het verleden met een stuk tekst in het Bolswards Nieuwsblad, onder de rubriek "Su het ut weest".